

en næsten blodig Ironi. Efter at have polemiseret mod Kautsky har han ogsaa et Par Ord tilovers for skandinaviske Socialdemokrater. Han siger, at Kautsky er en moderat Socialdemokrat og sidestiller ham med Jaurès og Vanderwilde; men endnu længere til Højre end Kautsky, skriver han, har vi nogle i Tyskland og desuden Skandinaverne Stauning og Branting. Det glæder mig, at det ærede Medlem altsaa paa det Tidspunkt absolut regnedes til den moderate Fløj, til dem, der stod til Højre endogsaa for Kautsky og Vanderwilde; derfor tror jeg heller ikke, at det ærede Medlems stærke Ord betød saa meget. Men nu kommer jeg til Slutningsudtalelserne i Lenins „Nachwort“. Deri siger han, at han desværre ikke naar at skrive mere end de seks Kapitler, han maa stryge det syvende, thi, som han siger: „Es ist angenehmer und nützlicher, die Erfahrungen der Revolution mitzumachen als über sie zu schreiben“. Det er behageligere og nyttigere at gøre Revolutionens Erfaringer end at skrive om dem. Men lige saa vist som det har vist sig, at det ærede Medlem Hr. Stauning Gang paa Gang har taget den skarpeste Afstand fra N. Lenin og sikkert er uenig, bunduenig med ham — og det glæder mig —, tror jeg ogsaa, han er uenig med ham her og har den ganske modsatte Opfattelse: at det vel i visse Situationer, ogsaa under indrepolitiske Situationer, kan være nyttigt at tale om Revolution — men at det absolut er langt behageligere og bedre at tale og skrive om Revolutionen, end det er at være med til at lave den.

Første Næstformand (K. M. Klausen): Det ærede Medlem Hr. Mads Larsen har Ordet for en kort Bemærkning.

Mads Larsen: Det ærede Medlem Hr. Hegelund-Lange gav en Fremstilling af, hvorledes Orla Lehmann paa Stænderforsamlingen i 1846 havde taget Standpunkt til Fordel for den almindelige Værnepligt og havde taget Stilling imod en Tilvejebringelse af Soldater ad frivillig Vej, saaledes som de Radikale har foreslaaet. Men den Konsekvens, som det ærede Medlem nu drager deraf, kan aldeles ikke drages — nemlig den Konsekvens, at Orla Lehmann ogsaa paa det nuværende Tidspunkt skulde have foretrukket den almindelige Værnepligt. Thi vi ved alle, at nu er det — i Modsætning til den Ordning, Orla Lehmann tænkte sig — kun et lille Faatal, en stadig aftagende Procent af de tjenstdygtige unge Mænd, der bliver udskrevet.

Jo mere man indskrænker Mandskabet, des mere nødvendigt bliver det at lønne de paagældende som egentlige Tjenestemænd; og jo mere man ønsker, at det særlig militære Præg skal fjernes fra dem, des mere maa man ønske, at Soldaterne tilvejebringes paa samme naturlige Vis som andre, derigennem, at man gør Vilkaarene saadan, at det fornødne Antal melder sig frivilligt.

Første Næstformand (K. M. Klausen): Det ærede Medlem Hr. Hegelund-Lange har Ordet for en kort Bemærkning.

Hegelund-Lange: Jeg har aldeles ikke udtalt mig om, hvad Orla Lehmann vilde have gjort i Dag, og jeg tror heller ikke, at det ærede Medlem Hr. Mads Larsen formaar at udtale sig derom. Jeg har udelukkende fremhævet det Tankeeksperiment, som Orla Lehmann opstillede, og jeg har udtalt, at den Definition, han opstillede, efter min Mening ganske dækker den Definition, man kan give af den radikale frivillige Hær, der efter hans Mening vilde være en Lejehær. Andet har jeg ikke sagt. Vil det ærede Medlem bestride det?

Første Næstformand (K. M. Klausen): Det ærede Medlem Hr. Mads Larsen har Ordet for en kort Bemærkning.

Mads Larsen: Jeg vil aldeles ikke bestride, at Hæren efter vort Forslag vil være en lejet Hær; men jeg vil bestride, at den Styrke, der fremkommer, med nogen som helst Ret kan betegnes med Udtrykket „Lejetroppe“ i den Forstand, hvori man i Almindelighed anvender dette. Det ærede Medlem vil vel ikke paastaa, at Statens øvrige Tjenestemænd taget som Helhed ikke har arbejdet fuldstændig tilfredsstillende og har gjort god Fyldest? Og det, der er Tilfældet paa andre Omraader, maa ogsaa være Tilfældet paa det militære Omraade.

Første Næstformand (K. M. Klausen): Det ærede Medlem Hr. Dahlgaard har Ordet for en kort Bemærkning.

Dahlgaard: Overfor det ærede Medlem Hr. Hegelund-Langes Udlægning af Orla Lehmanns Udtalelse i 1846 skal jeg bemærke, at paa det Tidspunkt var endnu aldrig hverken her i Danmark eller i andre Lande Udtrykket „frivillig Hær“ anvendt i anden Betydning end den, man da havde kendt igennem Historiens Løb; det tjente til Betegnelse for en Hær dannet af Folk,